UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kahdeksas jaosto)

24 päivänä maaliskuuta 2011 *

Asiassa T-384/06,

IBP Ltd, kotipaikka Tipton (Yhdistynyt kuningaskunta), ja

International Building Products France SA, kotipaikka Sartrouville (Ranska),

edustajinaan M. Clough, QC, ja solicitor A. Aldred,

kantajina,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään F. Castillo de la Torre ja V. Bottka,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

jossa unionin yleistä tuomioistuinta vaaditaan kumoamaan osittain [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä 20.9.2006 tehty komission päätös K(2006) 4180 (asia COMP/F-1/38.121 – Putken liittimet) ja toissijaisesti alentamaan kantajille kyseisessä päätöksessä määrätyn sakon määrää,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. E. Martins Ribeiro sekä tuomarit N. Wahl (esittelevä tuomari) ja A. Dittrich,

kirjaaja: hallintovirkamies T. Weiler,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 4.2.2010 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asian tausta

[EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä 20.9.2006 tekemällään päätöksellä K(2006) 4180 (asia COMP/F-1/38.121 – Putken liittimet)

(tiivistelmä EUVL 2007, L 283, s. 63; jäljempänä riidanalainen päätös) Euroopan yhteisöjen komissio totesi, että useat yritykset olivat rikkoneet EY 81 artiklan 1 kohtaa ja Euroopan talousalueesta (ETA) tehdyn sopimuksen 53 artiklaa osallistumalla eri ajanjaksoina 31.12.1988 ja 1.4.2004 välisenä aikana yhtenä kokonaisuutena pidettävään, monitahoiseen ja jatkettuun yhteisön kilpailusääntöjen rikkomiseen kilpailunvastaisten sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen muodossa kuparisten putken liittimien ja kupariseoksesta valmistettujen putken liittimien markkinoilla koko ETA-alueella. Rikkominen muodostui hintojen vahvistamisesta, hintaluetteloista sopimisesta, hintojen alennuksista ja hyvityksistä sopimisesta, hinnankorotusten soveltamismekanismeista sopimisesta, kansallisten markkinoiden ja asiakkaiden jakamisesta ja kaupallisten tietojen vaihtamisesta sekä säännöllisiin kokouksiin osallistumisesta ja muiden kilpailusääntöjen rikkomisen helpottamiseen tarkoitettujen kontaktien ylläpitämisestä.

2 Kantajat eli IBP Ltd ja International Building Products France SA (jäljempänä IBP France) kuuluvat riidanalaisen päätöksen adressaatteihin.

3 IBP France on IBP:n kokonaan omistama tytäryhtiö. Jälkimmäisen perusti vuonna 2001 Oystertec plc hankkiakseen 23.11.2001 Delta plc:ltä entisen holding-yhtiön IBP:n (jonka nimi oli myös IBP Ltd ja joka nimettiin sittemmin Aldway Nine Ltd:ksi) omaisuuden ja sen tytäryhtiöiden – joihin IBP France kuuluu – osakkeet. Oystertec muutti 1.6.2005 nimensä Advanced Fluid Connections plc:ksi (jäljempänä AFC). Sen omaisuutta määrättiin 24.3.2006 takavarikkoon. AFC:n koko omaisuus, johon kuului kantajien ja International Building Products GmbH:n (jäljempänä IBP Saksa) omaisuus, myytiin 25.3.2006 Celestial Wing Ltd:lle. Tuolloin Celestial Wing oli Endless LLP -nimisen pääomasijoitusrahaston kokonaan omistama tytäryhtiö. Celestial Wingistä tuli 15.9.2006 Pearl Fittings Ltd (riidanalaisen päätöksen 35 perustelukappale). Kahdella 2.3.2007 tekemällään päätöksellä High Court of Justicen (England & Wales)

tuomari Richards aloitti maksukyvyttömyysmenettelyn kantajia vastaan ja nimesi kaksi selvittäjää menettelyn ajaksi.

4 Mueller Industries Inc., joka myös valmistaa kuparisia putken liittimiä, ilmoitti 9.1.2001 komissiolle kartellin olemassaolosta putken liittimien alalla ja muilla kupariputkien markkinoihin liittyvillä teollisuudenaloilla ja totesi olevansa halukas tekemään yhteistyötä komission kanssa sakkojen määräämättä jättämisestä tai lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa annetun komission tiedonannon (EYVL 1996, C 207, s 4; jäljempänä vuoden 1996 yhteistyötiedonanto) mukaisesti (riidanalaisen päätöksen 114 perustelukappale).

5 Kupariputkia ja kuparisia putken liittimiä tutkiessaan komission teki 22. ja 23.3.2001 yllätystarkastuksia 6.2.1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 ([EY 81] ja [EY 82] artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus) (EYVL 1962, 13, s. 204) 14 artiklan 3 kohdan mukaisesti useiden yritysten tiloissa (riidanalaisen päätöksen 119 perustelukappale).

6 Näiden ensimmäisten tarkastusten jälkeen komissio jakoi huhtikuussa 2001 kupariputkia koskevan tutkimuksensa kolmeen erilliseen menettelyyn eli menettelyyn asiassa COMP/E-1/38.069 (kupariset vesi- ja viemäriputket), asiassa COMP/F-1/38.121 (putken liittimet) ja asiassa COMP/E-1/38.240 (teollisuusputket) (riidanalaisen päätöksen 120 perustelukappale).

7 Komissio teki 24. ja 25.4.2001 lisää yllätystarkastuksia Deltan, joka on kansainvälisen teknisen alan konsernin johdossa oleva yhtiö ja jonka ”insinööritaidon” jaostoon kuuluu useita putken liittimien valmistajia, tiloissa. Nämä tarkastukset koskivat yksinomaan putken liittimiä (riidanalaisen päätöksen 121 perustelukappale).

8 Komissio esitti vuoden 2002 helmi–maaliskuusta lähtien asianomaisille osapuolille useita tietojensaantipyyntöjä asetuksen N:o 17 11 artiklan ja sittemmin [EY] 81 ja [EY] 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16.12.2002 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 (EYVL 2003, L 1, s. 1) 18 artiklan mukaisesti (riidanalaisen päätöksen 122 perustelukappale).

9 IMI plc esitti syyskuussa 2003 pyynnön vuoden 1996 yhteistyötiedonannon soveltamisesta siihen. Tätä pyyntöä seurasivat Delta-konsernin pyyntö (maaliskuu 2004) ja FRA.BO SpA:n pyyntö (heinäkuu 2004). Viimeisen pyynnön esitti toukokuussa 2005 AFC (riidanalaisen päätöksen 115–118 perustelukappale).

10 Komissio aloitti 22.9.2005 kilpailusääntöjen rikkomista koskevan menettelyn asiassa COMP/F-1/38.121 (putken liittimet) ja antoi väitetiedoksiannon, joka toimitettiin muun muassa kantajille (riidanalaisen päätöksen 123 ja 124 perustelukappale).

11 Komissio teki 20.9.2006 riidanalaisen päätöksen.

12 Riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa komissio totesi, että kantajat olivat rikkoneet EY 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan määräyksiä IBP:n tapauksessa 23.11.2001–1.4.2004 sekä IBP Francen tapauksessa 4.4.1998–23.11.2001 (Delta-yrityksessä) ja 23.11.2001–1.4.2004 (AFC-yrityksessä).

13 Komissio määräsi rikkomisen vuoksi AFC:lle 18,08 miljoonan euron suuruisen sakon, jonka maksusta IBP:n katsottiin olevan yhteisvastuussa 11,26 miljoonaan euroon saakka (riidanalaisen päätöksen 2 artiklan c alakohdan i alakohta) ja IBP Francen 5,63 miljoonaan euroon saakka (riidanalaisen päätöksen 2 artiklan c alakohdan ii

alakohta). Komissio määräsi niin ikään kyseisestä rikkomisesta Deltalle 28,31 miljoonan euron sakon, josta IBP Francen katsottiin olevan yhteisvastuussa 5,63 miljoonaan euroon saakka (riidanalaisen päätöksen 2 artiklan d alakohdan iii alakohta).

14 Kullekin yritykselle määrätyn sakon määrän vahvistamiseksi komissio sovelsi riidanalaisessa päätöksessä menetelmää, joka määritellään asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan ja [HT] 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta annetuissa suuntaviivoissa (EYVL 1998, C 9, s. 3; jäljempänä vuoden 1998 suuntaviivat).

15 Sakon perusmäärän laskentapohjan vahvistamisesta rikkomisen vakavuuden mukaan on ensinnäkin todettava, että komissio luokitteli rikkomisen erittäin vakavaksi sen luonteen ja maantieteellisen vaikutusalan vuoksi (riidanalaisen päätöksen 755 perustelukappale).

16 Koska komissio katsoi asianomaisten yritysten olevan huomattavan erilaisia, se kohteli niitä eri tavalla ja tukeutui tässä niiden markkinaosuuksien mukaan määriteltyyn suhteelliseen merkitykseen asianomaisilla markkinoilla. Tällä perusteella se jakoi yritykset kuuteen luokkaan (riidanalaisen päätöksen 758 perustelukappale).

17 Delta-yritys luokiteltiin toiseen luokkaan, jolle vahvistettiin sakon perusmäärän laskentapohjaksi 46 miljoonaa euroa, kun taas AFC luokiteltiin kolmanteen luokkaan, jolle vahvistettiin laskentapohjaksi 36 miljoonaa euroa (riidanalaisen päätöksen 765 perustelukappale).

18 Kantajien rikkomiseen osallistumisen keston vuoksi ensimmäistä osaa IBP Francelle määrätyn sakon laskentapohjasta korotettiin sen Delta-yrityksessä rikkomiseen osallistumisen vuoksi 35 prosentilla ja toista sen AFC-yrityksessä rikkomiseen osallistumisen vuoksi 20 prosentilla. IBP:lle määrätyn sakon laskentapohjaa korotettiin 20 prosentilla.

19 Seuraavaksi rikkomiseen osallistumisen jatkaminen komission tekemien tarkastusten jälkeen katsottiin raskauttavaksi seikaksi, jonka perusteella kaikille Deltan ja AFC:n yrityksille määrätyn sakon perusmäärää voitiin korottaa 60 prosentilla (riidanalaisen päätöksen 785 perustelukappale). Samoin AFC:n perusmäärää korotettiin 50 prosentilla niiden harhaanjohtavien tietojen vuoksi, jotka sen väitettiin toimittaneen komissiolle (riidanalaisen päätöksen 790 perustelukappale).

20 IBP:n osalta asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu 10 prosentin enimmäismäärä eli 11,26 miljoonaa euroa laskettiin sen maailmanlaajuisen kokonaisliikevaihdon perusteella. IBP Francen tapauksessa tätä 10 prosentin enimmäismäärää sovellettiin sakon määrän kahteen osaan, joiden maksamisesta kyseisen yrityksen katsottiin olevan yhteisvastuussa kahden peräkkäisen emoyhtiönsä kanssa. Koska nämä kaksi osaa ylittivät 10 prosentin enimmäismäärän, IBP Francen katsottiin olevan yhteisvastuussa puolesta sakon määrän maksamisesta, mikä vastasi kummankin sen peräkkäisen emoyhtiön 10 prosentin enimmäismäärää.

21 AFC:n ja sen tytäryhtiöiden sakon määrää ei alennettu vuoden 1996 yhteistyötiedonannon D kohdan 2 alakohdan ensimmäisen ja toisen luetelmakohdan perusteella (riidanalaisen päätöksen 861–865 perustelukappale).

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

22 Kantajat nostivat nyt käsiteltävän kanteen unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 13.12.2006 toimittamallaan kannekirjelmällä.

23 Unionin yleisen tuomioistuimen presidentti hylkäsi 28.3.2007 antamallaan määräyksellä kantajien välitoimihakemuksen, jolla pyrittiin riidanalaisen päätöksen 2 artiklan c ja d alakohdan täytäntöönpanon lykkäämiseen.

24 Unionin yleinen tuomioistuin (kahdeksas jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn.

25 Kantajat ilmoittivat unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 20.1.2010 toimittamallaan kirjeellä, että kriittisen taloudellisen tilanteensa vuoksi ne eivät voisi olla edustettuina suullisessa käsittelyssä. Koska unionin yleinen tuomioistuin katsoi tämän jälkeen, että suullisen käsittelyn järjestäminen vaikutti hyödylliseltä, jotta komissio voisi vastata tiettyihin asiakirja-aineistossa esiin nousseisiin kysymyksiin, joita ei voitu ratkaista kokonaan kirjelmien pohjalta, komission lausumat ja vastaukset unionin yleisen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 4.2.2010 pidetyssä istunnossa.

26 Kantajat vaativat, että unionin yleinen tuomioistuin

– kumoaa riidanalaisen päätöksen siltä osin kuin sitä sovelletaan kantajiin ajanjaksolla 23.11.2001–1.4.2004

– kumoaa niille määrätyn sakon tai alentaa sitä asianmukaiseksi katsomaansa määrään

– määrää tarpeellisista prosessinjohtotoimista tai selvityksistä, jotta voidaan ratkaista niiden sekä komission ja FRA.BO:n välinen kiista todisteista, jotka koskevat Fédération française des négociants en appareils sanitaires, chauffage, climatisation et canalisationsin (FNAS) kokouksia ja B:n (FRA.BO) puheluja, sekä erityisesti asianomaisten todistajien – joihin kuuluvat I, B, T, H, R ja D – sekä kaikkien muiden sellaisten todistajien kuulemisesta, joita unionin yleinen tuomioistuin katsoo hyödylliseksi kuulla

– velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

27 Komissio vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

– hylkää kanteen

– velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut, välitoimimenettelystä aiheutuneet kulut mukaan lukien.

Oikeudellinen arviointi

28 Kantajat esittävät kaksi kanneperustetta, joista ensimmäinen koskee EY 81 artiklan rikkomista ja toinen sakon määrän virheellistä laskemista.

Prosessinjohtotoimien tai asian selvittämistoimien määräämistä koskeva pyyntö

29 On muistutettava, että unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 68 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan tämä voi asianosaisia kuultuaan omasta aloitteestaan tai asianosaisten pyynnöstä määrätä, että tiettyjen seikkojen toteen näyttämiseksi kuullaan todistajia. Saman kohdan kolmannen alakohdan mukaan asianosaisen tekemässä pyynnössä todistajan kuulemiseksi on ilmoitettava täsmällisesti, mistä seikoista ja minkä vuoksi todistajaa on tarpeen kuulla.

30 Asianosaisen esittämien prosessinjohtotoimia ja asian selvitystoimia koskevien pyyntöjen arvioinnista on muistutettava, että unionin yleinen tuomioistuin arvioi yksin sen, onko sen ratkaistavina olevissa asioissa käytettävissä olevia tietoja tarpeen täydentää (ks. asia C-260/05 P, Sniace v. komissio, tuomio 22.11.2007, Kok., s. I-10005, 77 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

31 Yhteisöjen tuomioistuin on näin ollen muun muassa todennut, että vaikka kannekirjelmässä tehdyssä pyynnössä todistajan kuulemiseksi on ilmoitettu täsmällisesti, mistä seikoista ja minkä vuoksi todistajaa tai todistajia on tarpeen kuulla, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiana on arvioida, onko pyyntö hyväksyttävä, kun huomioon otetaan riidan kohde ja tarve kuulla nimettyjä todistajia (asia C-185/95 P, Baustahlgewebe v. komissio, tuomio 17.12.1998, Kok., s. I-8417, 70 kohta; yhdistetyt asiat C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P ja C-213/02 P, Dansk Rørindustri ym. v. komissio, tuomio 28.6.2005, Kok., s. I-5425, 68 kohta ja asia C-112/04 P, Marlines v. komissio, määräys 15.9.2005, 38 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

32 Nyt käsiteltävässä asiassa kantajat eivät ole esittäneet minkäänlaisia perusteluja tai oikeuttamisperusteita kannekirjelmän kolmannessa vaatimuksessa esitettyä lukuun ottamatta. Pyyntö on näin ollen hylättävä.

EY 81 artiklan rikkomista koskeva ensimmäinen kanneperuste

Asianosaisten lausumat

33 Kantajat väittävät komission rikkoneen EY 81 artiklaa, koska sen toteamukset ovat ilmeisiä arviointivirheitä, kun on kyse yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatketun kilpailusääntöjen rikkomisen olemassaolosta. Ne väittävät myös, että komissio ei perustellut päätöstään riittävästi ja loukkasi niiden oikeutta tulla kuulluksi.

34 Kantajat kiistävät komission arvioinnin kolmesta ratkaisevasta tapahtumasta, joihin se tukeutui todetakseen yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatketun kilpailusääntöjen rikkomisen olemassaolon. Nämä ovat kantajien osallistuminen FNAS:n kokouksiin kesäkuun 2003 ja huhtikuun 2004 välillä, Essenissä (Saksa) 18.3.2004 pidetty kokous tiettyjen kilpailijoiden kanssa sekä erinäiset puhelut FRA.BO:n ja IBP Banninger Italia Srl:n kahden edustajan välillä vuoden 2001 ja huhtikuun 2004 välisenä aikana.

35 FNAS:n kokouksia tarkasteltaessa kantajat korostavat ensiksi, että väitetiedoksiannossa niitä ei moitittu rikkomisesta näiden kokousten suhteen. Lisäksi väitetiedoksianto

osoitettiin niiden mukaan FNAS:lle, vaikka sen ei todettu syyllistyneen EY 81 artiklan rikkomiseen.

36 Kantajat väittävät, että komissio tukeutui FNAS:n kokousten pöytäkirjoihin, joita osallistujat eivät yhtä ainoaa lukuun ottamatta olleet hyväksyneet. Nämä olivat vain allekirjoittaneet osallistujaluettelon.

37 Kantajat väittävät, että FNAS:n kokousten tarkoitus ei ollut kilpailunvastainen. Ne perustelevat kantaansa I:n lausunnolla sekä virallisella kutsulla, joka liittyi FNAS:n 25.6.2003 pidettyyn kokoukseen, jonka esityslista koski teknistä kysymystä eli FNAS:n jäsenasiakkaiden valitsemaa pakkausta. Kantajat lisäävät, että I allekirjoitti Oysterte-cin lausunnon, joka koski sen politiikkaa kilpailunvastaisten käytäntöjen alalla. Lisäksi FNAS:n kokoukset eivät olleet salaisia, vaan asiakkaat saattoivat osallistua niihin.

38 Kantajien mukaan IBP France pyrki ottamaan etäisyyttä Comap SA:n yrityksiin keskustella hinnoista. Ne vetoavat tässä yhteydessä I:n lausuntoon, jossa tämä vahvistaa toimineensa aina siten, että FNAS:n kokouksissa tulevia hintoja tai luottamuksellisten tietojen vaihtamista koskevia keskusteluja vältetään tai ne keskeytetään.

39 Kantajat väittävät, että vaikka jälleenmyyjä toki mainitsi IBP Francen 1.1.2004 toteutuneen hintojenkorotuksen 3.11.2003 pidetyssä kokouksessa, asiakkaille tiedotettiin tästä 28.10.2003 lähtien, ja että tiedot eivät siis olleet enää luottamuksellisia markkinoilla. Kantajien mukaan on lisäksi niin, että kun otetaan huomioon osallistujien välillä

vallinnut epäluottamuksen ilmapiiri, on sangen epätodennäköistä, että 20.1.2004 pidetyssä kokouksessa olisi päästy yksimielisyyteen.

40 Kantajien mielestä vuoden 2004 hinnankorotukset eivät missään tapauksessa liittyneet FNAS:n kokouksiin. Kantajat väittävät, että Oystertec määräsi niille hinnankorotuksen, jonka IBP France oli ilmoittanut 28.10.2003 päivätyssä kirjeessään. Niiden mukaan on olemassa myös muita mahdollisia selityksiä Comapin ja Raccord Orléanais SAS:n vuonna 2004 käyttöön ottamille hinnankorotuksille, ja näihin kuuluu esimerkiksi raaka-aineiden hinnannousu.

41 Tästä seuraa kantajien mukaan se, etteivät FNAS:n kokoukset olleet osa aikaisempaa yhtenä kokonaisuutena pidettävää jatkettua kilpailusääntöjen rikkomista, koska niiden tarkoitus oli oikeutettu ja se poikkesi täysin niin kutsuttujen Super EFMA -kokousten, jotka järjestettiin ennen tai jälkeen European Fittings Manufacturers Associationin (putken liittimien valmistajien eurooppalainen yhdistys, EFMA) kokouksia, tarkoituksesta.

42 Lopuksi kantajat väittävät komission tehneen ilmeisen arviointivirheen katsoessaan, että FNAS:n kokoukset olivat yleiseurooppalaisia maantieteelliseltä laajuudeltaan. Niiden mukaan laajuus rajoittui Ranskaan ja viittauksia tehtiin ainoastaan muilla kansallisilla markkinoilla käytettyihin pakkausyksikköihin. Niiden mukaan kyseessä olivat oikeutetut keskustelut, jotka koskivat vaatimuksia muilla markkinoilla.

43 Essenissä 18.3.2004 pidetystä IBP Deutschlandin, R. Woeste & Co. Yorkshire GmbH:n ja Comapin välisestä kokouksesta kantajat väittävät, että komission tekemä tosiseikkojen arviointi on virheellinen. Niiden mukaan IBP Deutschlandin H yksinomaan vastasi kysymyksiin, jotka koskivat kyseisen yhtiön omia hintoja, mutta minkäänlaista

keskustelua täsmällisistä prosenttimääristä tai korotusten täytäntöönpanopäivästä ei käyty. Lisäksi nämä tiedot olivat kantajien mukaan jo julkisia, joten ne eivät olleet enää luottamuksellisia.

44 Kantajat toteavat myös, että Essenin kokous oli ainutlaatuinen tilaisuus keskustella, mutta se ei missään tapauksessa ollut ennalta suunniteltu. Niiden mukaan siitä, että ne olisivat pyrkineet samaan tavoitteeseen kuin ennen tarkastuksia, ei ole minkäänlaisia todisteita. Tästä seuraa, että ”kokonaissuunnitelman” puuttuessa komissio ei voi katsoa kokouksen olleen osa aikaisempaa yhtenä kokonaisuutena pidettävää jatkettua kilpailusääntöjen rikkomista.

45 Kantajat korostavat myös, että väitettä, joka koskee tapaamista Essenissä, ei hyväksytty niiden osalta väitetiedoksiannossa. Riidanalaisessa päätöksessä ei tässä yhteydessä myöskään puhuta IBP Deutschlandin tai IBP Francen mahdollisesta EY 81 artiklan rikkomisesta.

46 Kantajien ja tiettyjen niiden kilpailijoiden välisestä yhteydenpidosta puhelimitse kantajat toteavat, että riidanalaisesta päätöksestä ilmenee komissiolla olevan todisteita, muun muassa puhelutietoja, jotka koskevat yksinomaan ajanjaksoa 10.4.2002–17.7.2003. Komissio teki niiden mukaan näin ollen ilmeisen arviointivirheen katsoessaan, että näillä todisteilla tuettiin sen toteamuksia, jotka liittyivät ajanjaksoon maaliskuusta 2001 huhtikuuhun 2004.

47 Komission kannan kumoamiseksi kantajat väittävät ensiksi, että B (FRA.BO) teki huomattavasti useammin aloitteen yhteydenpidosta R:n (IBP Banninger Italia) kanssa kuin päinvastoin. Toisin kuin komissio väittää, näiden puhelujen kokonaiskesto oli vain noin tunti.

48 Seuraavaksi kantajat väittävät, että kyseiselle yhteydenpidolle puhelimitse on olemassa toinen mahdollinen selitys eli se, että vaikka viimeinen IBP Banninger Italian FRA.BO:lle osoittama lasku on peräisin syyskuulta 2002, jälkimmäinen oli edelleen yhteydessä IBP Banninger Italiaan ostaakseen tältä tuotteita.

49 Kantajat lisäävät, että kyseisten puhelutietojen kattama ajanjakso ei ole yhteneväinen IBP Banninger Italian hinnankorotusten kanssa. Lisäksi nämä puhelutiedot osoittavat niiden mukaan toki puhelujen soittamisen mutta eivät niiden sisältöä. FRA.BO esitti ainoastaan väitteitä vahvistamatta niitä asiakirjatodistein tai esittämättä yksityiskohtaisia tietoja.

50 Kantajat katsovat vielä, että niiden rikkomiseen osallistumisen kesto olisi pitänyt rajoittaa korkeintaan FNAS:n kokousten ajanjaksoon, kuten IMI:n ja Aalberts Industries NV:n tapauksessa.

51 Kantajien mielestä komissio totesi virheellisesti yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatketun kilpailusääntöjen rikkomisen olemassaolon. Ne korostavat ensinnäkin, että ”kokonaissuunnitelmaa” tai ”samaa tavoitetta” ei ollut. Niiden mukaan komissio ei paljastanut minkäänlaisia tilastotietoja, jotka olisivat samanlaatuisia kuin vuotta 2001 edeltäneet tiedot, jotka osoittavat valvontajärjestelmän toiminnan. Lisäksi kantajien mielestä se, että Oystertecissä pantiin täytäntöön kilpailuoikeuden noudattamisohjelma, ”katkaisi jatkuvuusketjun”, joten yhtenä kokonaisuutena pidettävä jatkettu rikkominen on suljettu pois.

52 Muodollisista sääntöjenvastaisuuksista kantajat väittävät ensinnäkin, että komissio ei esittänyt minkäänlaisia riittäviä perusteluja, joilla oikeutettaisiin sen tukeutuminen todisteisiin, jotka eivät olleet yksityiskohtaisia ja joita FRA.BO ei ollut vahvistanut, eikä se maininnut, miksi se käytti niitä kantajia muttei Aalberts Industriesia vastaan.

53 Kantajat väittävät toiseksi, että niiden oikeutta tulla kuulluksi on loukattu hallinnollisessa menettelyssä. Tämä liittyy muun muassa siihen, että komissio tukeutui päätöksessään FNAS:n niitä koskeviin kokouksiin, vaikka väitetiedoksiannossa se ei ollut tehnyt tätä eikä myöskään tukeutunut tällaisiin kokouksiin AFC:n osalta, koska komissio mainitsi ne yksinomaan FNAS:n kohdalla. Kantajien mukaan komissio tukeutui myös R:n toimintaan, vaikka IBP Banninger Italia ei ollut väitetiedoksiannon adressaatti eikä sitä ollut missään vaiheessa kuultu ja vaikka komissio ei ollut todennut, että B:n väitteet merkitsivät EY 81 artiklan rikkomista.

54 Komissio vaatii kanneperusteen hylkäämistä.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

55 Aluksi on syytä muistuttaa, että EY 81 artiklan rikkominen voi johtua paitsi yksittäisestä toimenpiteestä myös useista toimenpiteistä tai jopa jatkuvasta käyttäytymisestä. Kun eri toimenpiteet kuuluvat ”kokonaissuunnitelmaan”, koska niiden yhteisenä tavoitteena on kilpailun vääristäminen yhteismarkkinoiden sisällä, komissiolla on oikeus kohdistaa vastuu näistä toimenpiteistä sen mukaan, miten yritykset ovat osallistuneet kilpailusääntöjen rikkomiseen kokonaisuutena arvioituna (yhdistetyt asiat C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, Aalborg Portland ym. v. komissio, tuomio 7.1.2004, Kok., s. I-123, 258 kohta).

56 Yrityksen voidaan myös katsoa olevan vastuussa kokonaiskartellista, vaikka näytettäisiin toteen, että se on välittömästi osallistunut ainoastaan johonkin tai joihinkin tämän kartellin muodostaviin osatekijöihin, jos yritys tiesi tai sen piti väistämättä tietää

yhtäältä, että salainen yhteistyö, johon se osallistui, kuului kokonaissuunnitelmaan, ja toisaalta, että kokonaissuunnitelma kattoi kaikki ne osatekijät, joista kartelli muodostui. Samoin yritys, joka on osallistunut omalla käyttäytymisellään yhtenä kokonaisuutena pidettävään monitahoiseen kilpailusääntöjen rikkomiseen, jolla pyritään myötävaikuttamaan kilpailusääntöjen rikkomisen toteuttamiseen kokonaisuudessaan, voi olla vastuussa myös muiden yritysten käyttäytymisestä saman kilpailusääntöjen rikkomisen osalta koko siltä ajalta, kun se osallistui kyseiseen rikkomiseen. Näin on siinä tapauksessa, että kyseisen yrityksen näytetään tienneen muiden osallistujien lainvastaisesta käyttäytymisestä tai voineen kohtuudella ennakoida sen ja olleen valmis hyväksymään siihen sisältyvän riskin (asia C-49/92 P, komissio v. Anic Partecipazioni, tuomio 8.7.1999, Kok., s. I-4125, 203 kohta).

57 EY 81 artiklan 1 kohdan rikkomista selvitettäessä komission on esitettävä nimenomaiset ja yhtäpitävät todisteet, joiden perusteella voidaan vakuuttua siitä, että väitetty rikkominen on tapahtunut (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat 29/83 ja 30/83, CRAM ja Rheinzink v. komissio, tuomio 28.3.1984, Kok., s. 1679, 20 kohta). Kilpailusääntöjen rikkomista koskevan päätöksen adressaatin on hyödyttävä siitä, että tuomioistuin on epävarma. Tuomioistuin ei voi todeta, että komissio on oikeudellisesti riittävällä tavalla näyttänyt kyseessä olevan kilpailusääntöjen rikkomisen tapahtuneen, jos se ei ole saavuttanut täyttä varmuutta tämän kysymyksen osalta, ja näin erityisesti silloin, kun kyse on sakkopäätökseen kohdistuvasta kumoamiskanteesta. (asia T-38/02, Groupe Danone v. komissio, tuomio 25.10.2005, Kok., s. II-4407, 215 kohta).

58 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on myös niin, että kaikkien komission toimittamien todisteiden ei tarvitse välttämättä täyttää näitä edellytyksiä kaikkien rikkomisen osatekijöiden osalta. Riittää, että komission esittämät seikat kokonaisvaltaisesti tarkasteltuina täyttävät nämä edellytykset (ks. yhdistetyt asiat T-67/00, T-68/00, T-71/00 ja T-78/00, JFE Engineering ym. v. komissio, tuomio 8.7.2004, Kok., s. II-2501, 180 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

59 On sitä paitsi tavanomaista, että kilpailunvastaisiin sopimuksiin liittyvät toimenpiteet toteutetaan vaivihkaa, että kokoukset pidetään salassa ja että niihin liittyvien asiakirjojen määrä pidetään mahdollisimman vähäisenä. Tästä seuraa, että vaikka komissio löytää asiakirjoja, jotka osoittavat nimenomaisesti toimijoiden välisen lainvastaisen yhteydenpidon, nämä asiakirjat – esimerkiksi kokousten pöytäkirjat – ovat normaalisti vain hajanaisia ja niitä on vähän, joten usein on välttämätöntä muodostaa kuva tietyistä yksityiskohdista päättelemällä. Näin ollen useimmissa tapauksissa kilpailunvastaisen menettelyn tai sopimuksen olemassaolo on pääteltävä tietyistä yhteensattumista ja seikoista, jotka yhdessä tarkasteltuina voivat muun johdonmukaisen selityksen puuttuessa olla osoitus kilpailusääntöjen rikkomisesta (edellä 55 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Aalborg Portland ym. v. komissio, tuomion 55–57 kohta ja yhdistetyt asiat C-403/04 P ja C-405/04 P, Sumitomo Metal Industries ja Nippon Steel v. komissio, tuomio 25.1.2007, Kok., s. I-729, 51 kohta).

60 Komission on näytettävä toteen myös rikkomisen kesto, koska se on seikka, joka kuuluu EY 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun rikkomisen käsitteeseen. Tässä yhteydessä sovelletaan edellä mainittuja periaatteita (ks. vastaavasti asia C-105/04 P, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied v. komissio, tuomio 21.9.2006, Kok., s. I-8725, 94–96 kohta).

61 Lopuksi on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tilanteessa, jossa kartelliin ei nimenomaisesti oteta etäisyyttä, komissio voi katsoa, että rikkomista ei ole päätetty (ks. vastaavasti asia C-510/06 P, Archer Daniels Midland v. komissio, tuomio 19.3.2009, Kok., s. I-1843, 119 kohta ja sitä seuraavat kohdat oikeuskäytäntöviittauksineen).

62 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, että IBP France ei kiistä osallistuneensa kartelliin ennen komission maaliskuussa 2001 tekemiä tarkastuksia.

63 On myös todettava, että kantajat eivät sinänsä kiistä tapahtumia, joista komissio niitä moittii, eli osallistumista FNAS:n kokouksiin, kantajien ja FRA.BO:n välistä yhteydenpitoa sekä yhteydenpitoa Essenin messujen aikana. Sen sijaan kantajat kiistävät näiden tapahtumien kilpailunvastaisen luonteen ja sen, että ne kuuluvat yhtenä kokonaisuutena pidettävään, monitahoiseen ja jatkettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen, joka on todettu maaliskuuta 2001 edeltävän ajanjakson osalta.

64 Näin ollen on määritettävä, onko toiminta, joka todettiin komission maaliskuussa 2001 tekemien tarkastusten jälkeen, luokiteltava kilpailunvastaiseksi yhteydenpidoksi ja voidaanko sen perusteella päätellä, että samaa rikkomista on jatkettu.

65 Ensinnäkin kantajien FNAS:n kokouksiin osallistumisesta on todettava, että muun muassa näiden kokousten pöytäkirjoista ilmenee, että FNAS:n logistiikkakomitean kokouksissa keskusteltiin hintoihin liittyvistä kysymyksistä, joita olivat esimerkiksi putken liittimien myyntimarginaalit ja hinnankorotukset.

66 On todettava, että 25.6.2003 päivätyssä pöytäkirjassa viitataan kilpailijoiden päätökseen, jonka mukaan ”saavutettava tavoite on vähintäänkin varmistaa se, että hinnat vakiintuvat”. Pöytäkirjasta, joka on päivätty 15.10.2003, ilmenee, että Aquatis France, IBP ja Comap toimittivat muille valmistajille tietoja myyntinsä jakamisesta tiettyjen tuoteryhmien välillä sekä marginaaleistaan. Kokouksessa, joka pidettiin 3.11.2003, vaihdettiin tietoja tulevista hinnankorotuksista. Samoin 20.1.2004 päivätystä pöytäkirjasta ilmenee, että tietyn näkemyksenvaihdon jälkeen L (Comap) ehdotti, että ”valmistajat tiedottavat asiakkailleen mahdollisesta 6 prosentin korotuksesta, joka liittyy raaka-ainekustannuksiin, testatakseen markkinoiden reaktiota ja alentaakseen

samalla pakkauskustannuksia”. Kyseisen pöytäkirjan mukaan ”tämän raaka-ainekustannusten nousun on kohdistuttava koko tuotevalikoimaan” ja ”uusien pakkausten yksikköhintaa on siis korotettava 5,3 tai 5,4 prosentilla”. Tämän kokouksen jälkeen pidettiin 16.2.2004 puhelinkonferenssi, jonka aikana kukin valmistaja lausui mielipiteensä suunnitellusta hintojen korotuksesta.

67 Vaikka tavarantoimittajien kanssa käydyt keskustelut, jotka koskivat niiden pyyntöä mukauttaa pakkauksia, eivät johtaneet mihinkään kilpailuoikeuden kannalta ja vaikka tällainen pyyntö merkitsi ylimääräisiä tuotantokustannuksia, on kuitenkin niin, että yhteisymmärrys prosenttiosuudesta, joka siirretään tavarantoimittajille tai hintoihin, joista valmistajat vastaavat, ei itsessään ole vailla markkinavaikutuksia. Tämä on kysymys, josta yrityksen pitää vastata itsenäisesti. Sama pätee putken liittimien myyntimarginaaleihin ja hinnankorotuksiin.

68 Kun tarkastellaan toiseksi kahdenkeskistä yhteydenpitoa, FRA.BO:n lausunnosta, joka annettiin sen vuoden 1996 yhteistyötiedonannon soveltamista koskevan pyynnön yhteydessä, ja tietyistä asiakirjatodisteista, jotka se esitti hallinnollisen menettelyn aikana, ilmenee, että kilpailijoiden välillä vaihdettiin edelleen arkaluonteisia tietoja komission tarkastusten jälkeen. Tässä yhteydessä on huomattava, että todisteet puhelinkeskustelujen sisällöstä muodostuvat tietyistä käsin kirjoitetuista muistiinpanoista, jotka tehtiin Comapin edustajan ja FRA.BO:n edustajan välisten keskustelujen aikana (riidanalaisen päätöksen 508–510 perustelukappale), sekä muistiinpanoista, jotka koskevat Aalberts Industriesin edustajan ja FRA.BO:n edustajan välistä keskustelua (riidanalaisen päätöksen 511 perustelukappale). On kuitenkin huomautettava, että kantajien osalta tällaisia todisteita ei ole. FRA.BO:n puhelutiedot toki osoittavat, että sen edustajan ja kantajien edustajan välillä oli yhteydenpitoa, mutta niissä ei ole minkäänlaista mainintaa keskusteluissa käsitellyistä aiheista. On näin ollen todettava, että komissio tukeutui yksinomaan FRA.BO:n lausuntoon kantajien osalta.

69 Tässä yhteydessä on huomattava, että sakkojen määräämättä jättämistä tai lieventämistä koskevan politiikan yhteydessä annetut lausunnot ovat tärkeitä. Näillä yritysten nimissä annetulla lausunnoilla on merkittävä todistusarvo, koska ne merkitsevät huomauttavia oikeudellisia ja taloudellisia riskejä (ks. vastaavasti edellä 58 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat JFE Engineering ym. v. komissio, tuomion 205 ja 211 kohta ja edellä 59 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Sumitomo Metal Industries ja Nippon Steel v. komissio, tuomion 103 kohta). On kuitenkin niin, että kartelliin osallistumisesta epäillyn yrityksen lausuntoa, jonka totuudenmukaisuuden on riitauttanut useampi muu kartelliin osallistumisesta syytetty yritys, ei voida pitää riittävänä näyttönä jälkimmäisten yritysten toteuttamasta kilpailusääntöjen rikkomisesta, jos sen tukena ei ole muita todisteita (ks. edellä 58 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat JFE Engineering ym. v. komissio, tuomion 219 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Siitä huolimatta, että riidanalaisesta päätöksestä ilmenee, ettei kyseistä yhteydenpitoa puhelimitse voida selittää ristiintoimituksilla heinäkuussa 2002 tehtyä toimitusta lukuun ottamatta (riidanalaisen päätöksen 788 perustelukappale), ja että komissiolla on hallussaan todisteita, jotka osoittavat FRA.BO:lla olleen luonteeltaan kilpailunvastaista yhteydenpitoa muiden kilpailijoiden kanssa, on katsottava, ettei muiden seikkojen puuttuessa FRA.BO:n ja kantajien välisen yhteydenpidon väitetysti kilpailunvastaista sisältöä ole näytetty oikeudellisesta riittävällä tavalla toteen. Riidanalaisessa päätöksessä ei myöskään mainita kantajien ja muiden kilpailijoiden välistä luonteeltaan kilpailunvastaista kahdenkeskistä yhteydenpitoa.

70 Kun tarkastellaan kolmanneksi H:n (IBP Deutschland) ja Comapin edustajan tapaamista Essenin messuilla 18.3.2004, H:n lausunnosta ilmenee, että tämä vastasi hintoihin liittyneeseen kysymykseen ja että IBP oli suunnitellut hinnankorotusta maaliskuun 2004 lopulle. Koska kantajat eivät ole näyttäneet toteen, että nämä tiedot olivat jo julkisia ja koska IBP:n tätä korotusta koskeva virallinen kirje lähetettiin vasta 30.3.2004, on todettava kyseessä olleen yhteydenotto, joka joko oli tai ei ollut yksittäinen ja joka liittyi hintapolitiikkaan Saksan markkinoilla.

71 Väite, jonka mukaan tämä tietojenvaihto ei ollut luonteeltaan kilpailunvastaista vastavuoroisuuden puuttumisen vuoksi, on merkityksetön. Oikeuskäytännössä ei edellytetä,

että tietojenvaihto olisi vastavuoroista, jotta sillä loukattaisiin itsenäistä toimintaa markkinoilla koskevaa periaatetta. Tässä yhteydessä oikeuskäytännöstä ilmenee, että arkaluonteisten tietojen ilmoittaminen poistaa epävarmuuden, joka liittyy kilpailijan tulevaan käyttäytymiseen, ja vaikuttaa suoraan tai välillisesti tietojen vastaanottajan strategiaan (ks. vastaavasti asia C-238/05, Asnef-Equifax ja Administración del Estado, tuomio 23.11.2006, Kok., s. I-11125, 51 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

72 Tässä vaiheessa on siis katsottava, että useimmat moitituista tapahtumista, jotka sattuivat komission maaliskuussa 2001 tekemien tarkastusten jälkeen – eli yhteydenpito FNAS:n kokousten yhteydessä ja tapaaminen Essenin messuilla – olivat luonteeltaan kilpailunvastaisia.

73 Siitä, oliko kyseessä ennen maaliskuuta 2001 todetun rikkomisen jatkaminen, on todettava, että tämä rikkominen muodostui sellaisen monen- ja kahdenkeskisen yhteydenpidon säännöllisestä järjestämisestä usean vuoden ajan kilpailevien tuottajien välillä, jonka tavoitteena oli sellaisten lainvastaisten käytäntöjen perustaminen, joiden tarkoituksena oli järjestää keinotekoisesti putken liittimien markkinoiden toiminta muun muassa hintojen suhteen.

74 Kyseinen yhteydenpito käytiin kokouksissa, jotka järjestettiin ammatillisten yhdistysten ja erityisesti EFMA:n kautta (ns. Super EFMA -kokousten aikana), messuilla, ad hoc -tapaamisissa ja kahdenkeskisessä näkemystenvaihdossa. Yleisesti tarkasteltuna aloitteet, joilla pyrittiin hinnankorotuksista keskustelemiseen, tehtiin usein Euroopan tasolla ja tulos pantiin täytäntöön kansallisesti, koska tuottajilla oli oma hintojen koordinointimenettelynsä kussakin maassa sekä paikallisjärjestelyjä, joilla täydennettiin Euroopan laajuisia järjestelyjä.

75 Moitittu toiminta, joka ajoittui maaliskuun 2001 jälkeen, muodostui myös yhteydenpidosta ammatillisissa yhdistyksissä (FNAS:n kokoukset) sekä kilpailutekijöitä eli esimerkiksi hintoja, hinnankorotuksia ja asiakkaisiin sovellettavia kaupan ehtoja koskevasta kahdenkeskisestä yhteydenpidosta kilpailijoiden välillä sekä yhteydenpidosta messujen aikana (Essenin messut).

76 Koska kilpailunvastaisten menettelytapojen tarkoitus eli hinnoista sopiminen ei muuttunut, sillä, että näiden menettelytapojen tietyt ominaispiirteet tai intensiteetti muuttuivat, ei ole merkitystä asianomaisen kartellin jatkumisen kannalta. Tässä yhteydessä on todettava olevan todennäköistä, että komission tarkastusten jälkeen kartelli ei ollut muodoltaan yhtä organisoitunut kuin ennen ja sen toiminta oli intensiteetiltään vaihtelevampaa. Se, että kartellilla voi olla intensiteetiltään vaihtelevia toiminta-ajanjaksoja, ei kuitenkaan merkitse, että sen voitaisiin katsoa päättyneen.

77 Tästä on todettava, että vaikka maaliskuun 2001 tarkastusten jälkeen kartelliin osallistujien lukumäärä laski yhdeksästä neljään, kartellin tärkeimmät osallistujat ennen näitä komission tarkastuksia (eli Comap, IBP ja IMI:n entiset tytäryhtiöt) osallistuivat edelleen moitittuun toimintaan myös niiden jälkeen, kuten riidanalaisesta päätöksestä ilmenee. Samoin tietyt niistä henkilöistä, jotka osallistuivat kartelliin jo ennen maaliskuuta 2001, osallistuivat moitittuun toimintaan myös kyseisen päivämäärän jälkeen.

78 Rikkomisen maantieteellisestä laajuudesta on todettava, että vaikka FNAS:n kokoukset liittyivät yksinomaan Ranskan markkinoihin, on ilmeistä, että kilpailijoiden välinen kilpailunvastainen yhteydenpito maaliskuun 2001 jälkeen koski myös muita kansallisia markkinoita, kuten Saksan, Kreikan ja Italian markkinoita. Vaikka kantajat

osallistuivat kartelliin yksinomaan Saksan ja Ranskan markkinoilla, niiden on väistämättä pitänyt tietää, että kartelli oli laajuudeltaan merkittävämpi, ja siten se, että niiden kilpailijat tarkoittivat myös muita kansallisia markkinoita.

79 Koska kunkin osallistujan toiminnalla, kantajien toiminta mukaan lukien, oli sama kilpailunvastainen tarkoitus eli kilpailun rajoittaminen putken liittimien markkinoilla hintoja ja hinnankorotuksia koordinoimalla sekä arkaluonteisia tietoja vaihtamalla, komissio saattoi perustellusti katsoa, että kyseessä oli aikaisemman rikkomisen jatkaminen.

80 Lopuksi on todettava, että kantajien tämän kanneperusteen yhteydessä esittämillä muilla argumenteilla – jotka koskevat sitä, että kokousten pöytäkirjoja ei ollut hyväksytty, että FNAS ei itse ole riidanalaisen päätöksen adressaatti tai että ohjelmaa, jolla pyrittiin torjumaan kilpailunvastaisia käytäntöjä, sovellettiin – ei kyseenalaisteta tätä toteamusta.

81 Ensinnäkin argumentti, jonka mukaan FNAS:n kokousten pöytäkirjoja ei ollut hyväksytty, on merkityksetön. On nimittäin kiistatonta, että kantajat olivat edustettuina näissä kokouksissa. Näin ollen on niin, että koska kyseiset pöytäkirjat jaettiin kantajille, niillä oli mahdollisuus joko kirjallisesti tai seuraavassa kokouksessa korjata seikat, joista ne olivat eri mieltä, tai mainita niistä.

82 Toiseksi myöskään argumentilla, jonka mukaan FNAS ei itse ole riidanalaisen päätöksen adressaatti, ei ole merkitystä. Tästä on huomautettava riidanalaisen päätöksen 606 perustelukappaleesta ilmenevän, että komissio katsoi, että ”vaikka on olemassa todisteita, jotka osoittavat, että valmistajat tekivät sopimuksen, jonka ne [AFC:n]

mukaan panivat täytäntöön, mikään ei osoita, että FNAS olisi hyväksynyt aktiivisesti tehtävän, jonka valmistajat olivat sille antaneet, tai että se olisi helpottanut sopimuksen täytäntöönpanoa". Komissio katsoi näin ollen perustellusti riidanalaisen päätöksen 607 perustelukappaleessa, ettei FNAS ollut osallistunut asianomaiseen sopimukseen, minkä vuoksi se ei voinut kuulua riidanalaisen päätöksen adressaatteihin.

83 Kolmanneksi on todettava argumentista, joka koskee sitä, että sovellettiin ohjelmaa, jolla pyritään torjumaan kilpailunvastaisia käytäntöjä, että se, että kantajat olivat toteuttaneet "compliance programmen", ei kyseenalaisteta niiden osallistumista kilpailunvastaisiin kokouksiin. On myös todettava, ettei ole olemassa ensimmäistäkään asiakirjaa, jonka perusteella voitaisiin päätellä, että ne olisivat ottaneet julkisesti etäisyyttä kartelliin.

84 Lopuksi ja neljänneksi on todettava väitteestä, jonka mukaan kantajia ei moitittu rikkomisesta FNAS:n kokousten suhteen väitetiedoksiannossa ja näin ollen niiden oikeutta tulla kuulluksi loukattiin, että kantajat toimittivat itse vuoden 1996 yhteistyötiedonannon soveltamista koskevassa pyynnössään FNAS:n kokousten pöytäkirjat ja että komissio totesi tämän jälkeen väitetiedoksiannossa katsovansa, että kilpailunvastainen yhteydenpito, mukaan lukien yhteydenpito FNAS:n kokousten aikana, oli osa yhtenä kokonaisuutena pidettävää jatkettua rikkomista.

85 Kaikista edellä esitetyistä syistä ensimmäinen kanneperuste on hylättävä.

Toinen kanneperuste, joka koskee sakon määrän virheellistä laskemista

Asianosaisten lausumat

86 Kantajat väittävät ensinnäkin, että IBP Francelle määrätty sakko ylittää 10 prosenttia sen liikevaihdosta, joka oli vain 4 896 000 euroa vuonna 2005. Näin ollen IBP Francelle määrätyn sakon enimmäismäärän olisi pitänyt niiden mukaan olla 489 600 euroa.

87 Lisäksi 5,63 miljoonan euron sakko määrättiin kantajien mukaan kahdesti IBP Francelle samasta toiminnasta eli ensiksi ajanjaksolta, jona se kuului Deltaan, ja toiseksi ajanjaksolta, jona se kuului AFC:hen.

88 Vuoden 1998 suuntaviivojen soveltamisesta kantajat esittävät useita argumentteja komission näkemystä vastaan. Ne väittävät ensinnäkin, että rikkominen olisi pitänyt luokitella ”vakavaa vähäisemmäksi” eikä ”erittäin vakavaksi”. Kantansa tueksi kantajat viittaavat Oystertecin politiikan muutokseen, etäisyyden ottamiseen kartelliin – minkä ne väittävät osoittaneensa – sekä siihen, että komissio ei niiden mukaan ole milloinkaan moittinut niitä ”erittäin vakavaan” rikkomiseen osallistumisesta.

89 Toiseksi kantajat väittävät, että niiden osalta osoitetun rikkomisen kesto on vain seitsemän kuukautta, kun taas komission laskelmien mukaan niiden osallistuminen kesti kaksi vuotta ja neljä kuukautta. Ne katsovat myös, ettei niitä ole kohdeltu yhdenvertaisesti Aalberts Industriesin kanssa, koska jälkimmäisen ei todettu osallistuneen

rikkomiseen vuoden 2001 ja kesäkuun 2003 välisenä aikana siitä huolimatta, ettei komissiolla ollut minkäänlaisia muita todisteita jälkimmäisen osalta kuin kantajia vastaan käytetyt todisteet.

90 Kolmanneksi kantajat väittävät, että mukauttaessaan sakkojen määrää asianomaisten yritysten markkinaosuuksien mukaan komissio ei ottanut huomioon sitä, että AFC oli ”vähemmän tärkeä toimija”. Ne riitauttavat niin ikään niihin sovelletun sakon perusmäärän korottamisen 60 prosentilla siksi, etteivät ne olleet päättäneet rikkomista komission tarkastusten jälkeen, ja väittävät, että AFC hankki ne omistukseensa vasta 23.11.2001 eli kahdeksan kuukautta kyseisten tarkastusten jälkeen.

91 Neljänneksi kantajat väittävät korotuksesta, jota sovellettiin siksi, että AFC oli toimittanut harhaanjohtavia tietoja, että komissio loukkasi suhteellisuusperiaatetta soveltaessaan tällaista 50 prosentin korotusta. Vaikka R teki virheen, komissio ei nimittäin voinut osoittaa, että hän olisi pyrkinyt johtamaan harhaan. Lisäksi asetuksessa N:o 1/2003 sallitaan komission määrätä yksinomaan sakko, jonka määrä vastaa enintään 1:tä prosenttia sen yrityksen liikevaihdosta, joka on toimittanut sille virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja vastauksena tietojensaantipyyntöön.

92 Kantajat kiistävät myös FRA.BO:n lausuntojen uskottavuuden. Niiden mielestä tämän esittämiä todisteita ei ole vahvistettu muilla todisteilla ja FRA.BO:n intressissä oli syyttää kilpailijoitaan saadakseen alennuksen sille määrätyn sakon määrästä.

93 Viidenneksi kantajat moittivat komissiota siitä, että tämä viittasi riidanalaisessa päätöksessä yksinomaan ”asianomaiseen tuotteeseen” ja jätti huomiotta tuotemarkkinoiden todellisen koon, sillä nämä markkinat kattoivat myös muovisten putken liittimien kaltaisia tuotteita.

94 Kuudenneksi kantajat väittävät, että vaikka niitä oli moitittu ”erittäin vakavaksi” luokitellusta rikkomisesta, ne olivat esittäneet useita argumentteja, jotka koskivat AFC:n taloudellisia vaikeuksia. Niiden mukaan komissio oli myös loukannut niiden oikeuksia, koska se ei ollut pyrkinyt selvittämään, oliko AFC:n tytäryhtiöillä taloudellista kapasiteettia maksaa määrätty sakko.

95 Lopuksi kantajat väittävät, että komissio sovelsi virheellisesti vuoden 1996 yhteistyötiedonantoa. Ne väittävät erityisesti, että niillä oli perusteltu luottamus siihen, että ne saisivat alennuksen, koska komissio oli hyväksynyt niiden pyynnön vuoden 1996 yhteistyötiedonannon soveltamisesta. Näin ollen jos komissiolla oli varauksia, jotka liittyivät kantajien pyyntöön, sen olisi pitänyt ilmaista ne.

96 Toisin kuin komissio väittää, kantajien mukaan niiden yhteistyöllä oli lisäarvoa muun muassa niiden todisteiden vuoksi, jotka toimitettiin FNAS:n kokouksista ja Essenin messujen vuoksi pidetyistä kokouksista. Kantajat toimittivat myös tietoja, joilla vahvistetaan tiedot, jotka sisältyvät FRA.BO:n pyyntöön vuoden 1996 yhteistyötiedonannon soveltamisesta.

97 Lisäksi kantajien mielestä komissio piti liian tärkeänä niiden vuoden 1996 yhteistyötiedonannon soveltamista koskevan pyynnön jättämispäivää, joka oli sen mukaan myöhäinen. Ne väittävät, että paljastettuaan mahdollisen kilpailunvastaisen toiminnan ne ryhtyivät välittömästi toimenpiteisiin pyytääkseen tiedonannon soveltamista.

98 Tosiseikkojen paikkansapitävyyden mahdollisesta riitauttamisesta kantajat ilmoittavat, että niiden vuoden 1996 yhteistyötiedonannon soveltamista koskevasta pyynnöstä ilmenee selvästi, etteivät ne kiistä tosiseikkoja, jotka koskevat FNAS:ää ja Essenin messujen aikaan pidettyä kokousta. Ainoastaan ne eivät hyväksy tulkintaa, jonka komissio teki niistä tukeakseen yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatketun rikkomisen olemassaoloa. Puheluista kantajat väittävät, että ne eivät voineet myöntää mitään, koska näitä väitteitä ei ollut tuettu.

99 Tästä kantajat päättelevät, että niihin olisi pitänyt vuoden 1996 yhteistyötiedonannon nojalla soveltaa sellaista sakon määrän alennusta, joka olisi ollut ainakin sama kuin Deltalle myönnetty eli 20 prosenttia tai jopa 50 prosenttia, jotta niiden myötävaikuttaminen todisteiden hankkimiseen otettaisiin huomioon.

100 Komissio vaatii tämän perusteen hylkäämistä.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

101 Väitteestä, joka koskee asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun enimmäismäärän – 10 prosenttia maailmanlaajuisesta liikevaihdosta – ylittämistä, on muistuttava, että kun sellaisen päätöksen adressaatti, jossa komissio määrää tälle sakon, on taloudellisen yksikön muodostavan konsernin johdossa, huomioon otettava liikevaihto tämän enimmäismäärän soveltamiseksi on koko konsernin liikevaihto. Kun riidanalainen päätös tehtiin, IBP France oli IBP:n kokonaan omistama tytäryhtiö, joten nämä kaksi yhtiötä muodostivat yhden taloudellisen yksikön. Komissio tukeutui näin ollen perustellusti IBP:n kokonaisliikevaihtoon kyseisen enimmäismäärän laskemiseksi.

102 Väite, jonka mukaan 5,63 miljoonan euron sakko määrättiin kahdesti IBP Francelle samasta toiminnasta eli ensin ajanjaksolta, jona se oli Deltan hallussa, ja toiseksi ajanjaksolta, jona se kuului AFC:hen, on hylättävä. IBP Francelle määrätty ainoa sakko nimittäin jaettiin IBP:n liikevaihdon perusteella lasketun 10 prosentin enimmäismäärän soveltamisen jälkeen kahteen erilliseen osaan, koska se oli yhteisvastuussa yhtäältä sen entisen emoyhtiön ja toisaalta sen nykyisen emoyhtiön kanssa.

103 Väitteestä, joka koskee vuoden 1998 suuntaviivojen virheellistä soveltamista ensinnäkin rikkomisen vakavuuden osalta, on ensiksi muistutettava, että kantajien argumentti, jonka mukaan vuoden 2001 jälkeisillä tapahtumilla ei ollut yhteyttä aikaisempaan rikkomiseen, on jo hylätty. Näin ollen argumentilla, jonka mukaan vuoden 2001 jälkeen todettua toimintaa ei voitu luokitella erittäin vakavaksi, ei ole merkitystä. Horisontaaliset sopimukset hinnoista ovat nimittäin luonteeltaan erittäin vakavia rikkomisia. Toiseksi ”yhtenä kokonaisuutena pidettävän, monitahoisen ja jatketun rikkomisen” käsitteeseen kuuluu olennaisesti se, että sen luokittelua ”erittäin vakavaksi” sovelletaan kaikkiin sen muodostaviin seikkoihin koko sen keston ajan. Sillä, että rikkomiseen on liittynyt intensiteetiltään vaihtelevia toimintajaksoja, ei kyseenalaisteta tätä toteamusta. Kolmanneksi rikkomisen luokittelua erittäin vakavaksi sovelletaan kaikkiin osallistujiin. Raskauttavien tai lieventävien olosuhteiden mukaan voidaan ottaa huomioon kunkin asianomaisen yrityksen yksittäisen osallistumisen määrä. Lopuksi on todettava, että väitetiedoksiannossa oli jo todettu, että komissio piti rikkomista erittäin vakavana. Kantajat eivät siis voineet pätevästi väittää, että tämä luokittelu koski yksinomaan IBP Francea.

104 Toiseksi myöskään argumentti, jonka mukaan kantajia ei kohdeltu yhdenvertaisesti Aalberts Industriesin kanssa niiden rikkomiseen osallistumisen keston osalta, ei voi menestyä. Komissio nimittäin katsoi todisteiden kokonaistarkastelun jälkeen, että sillä ei ollut hallussaan riittävästi todisteita, jotta se olisi voinut osoittaa Aalberts

Industriesin rikkomiseen osallistumisen välittömästi tarkastuksia seuranneen ajanjakson osalta. Lisäksi IMI – eli Aalberts Industriesin edeltäjä – päätti osallistumisensa heti tarkastusten jälkeen. Näin ei sen sijaan ollut Deltan ja kantajien tapauksessa, sillä nämä eivät ottaneet julkisesti etäisyyttä riidanalaiseen kartelliin. Lisäksi on niin, että vaikka komissio olisi todisteita arvioidessaan loukannut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, sen noudattamisessa on otettava huomioon laillisuusperiaate, jonka mukaan kukaan ei voi vedota omaksi edukseen toisen hyväksi tehtyyn lainvastaisuuteen.

105 Kolmanneksi argumentista, joka koskee sakon perusmäärän korotusta 60 prosentilla, koska kantajat jatkoivat osallistumista kartelliin komission tarkastusten jälkeen, on muistutettava, että kantajat väittivät yksinomaan tällaisen korotuksen olevan ”järjenvastainen”, koska AFC toteutti oston vasta 23.11.2001 ja koska niiden uusi hallitus oli välittömästi ottanut etäisyyttä kartelliin ottamalla käyttöön kilpailusääntöjen noudattamismenettelyjä. Näin ollen on ensinnäkin todettava, etteivät kantajat kiistä sitä, että komissiolla on oikeus ottaa huomioon raskauttavina olosuhteina se, että yritys on jatkanut osallistumistaan rikkomiseen sitä koskevan yksityiskohtaisen tutkimuksen alkamisen jälkeen. Toiseksi on niin, että yhteisön oikeuden noudattamisohjelman täytäntöönpanosta huolimatta kantajat jatkoivat kartelliin osallistumistaan maaliskuun 2001 jälkeen, kuten edellä on jo todettu. Kantajien esittämää argumenttia ei näin ollen voida hyväksyä.

106 Neljänneksi sakon perusmäärän 50 prosentin korotuksen, jota sovellettiin AFC:n toimittamien harhaanjohtavien tietojen vuoksi, osalta riidanalaisen päätöksen 789 perustelukappaleesta ilmenee komission katsoneen, että toimitetut tiedot olivat johtaneet sitä harhaan, mikä on sen mukaan luokiteltava raskauttavaksi olosuhteeksi.

107 Tässä yhteydessä on muistutettava, että kyseiset tiedot olivat peräisin yhteisestä lausunnosta, joka koski AFC:n vastausta väitetiedoksiantoon ja jossa R (IBP Banninger Italia) totesi, ettei FRA:BO:n kanssa ollut oltu yhteydessä asianomaisena ajanjaksona. Kun hänelle esitettiin tiettyjä FRA.BO:n puhelinlaskuja, hän kuitenkin lievensi vastaustaan toteamalla yhtäältä, ettei hän muistanut tätä yhteydenpitoa, ja väittämällä toisaalta, ettei sillä ollut minkäänlaisia seurauksia kilpailuoikeuden kannalta.

108 On todettava, että riippumatta siitä, onko kyseessä asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 1 kohdan vai 23 artiklan 2 kohdan perusteella määrätty sakko, se voidaan määrätä ainoastaan siinä tapauksessa, että asianomainen teko on tehty ”tahallisesti tai tuottamuksellisesti”. Lisäksi raskauttavat olosuhteet mahdollistavat sen, että voidaan ottaa huomioon kunkin asianomaisen yrityksen rikkomiseen osallistumisen suhteellinen vakavuus, koska raskauttavan olosuhteen vuoksi tehtävän sakon määrän korottamisen on oltava suhteessa moititun toiminnan vakavuuteen.

109 Lisäksi sillä, että komissio voi asetuksen N:o 1/2003 perusteella määrätä sakon, jonka suuruus on enintään 1 prosentti yrityksen liikevaihdosta, koska tämä on haitannut tutkintaa tai toimittanut virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja vastauksena tietojensaantipyyntöön, mikä merkitsee itsenäistä rikkomista, ei aseteta kyseenalaiseksi mahdollisuutta ottaa tätä huomioon raskauttavana olosuhteena (ks. vastaavasti asia C-308/04 P, SGL Carbon v. komissio, tuomio 29.6.2006, Kok., s. I-5977, 64 kohta). On kuitenkin täsmennettävä, että jos yksi näistä kahdesta luokittelusta hyväksytään, ei ole mahdollista hyväksyä samanaikaisesti toista saman toiminnan vuoksi.

110 Lisäksi on niin, että sikäli kuin kantajien mukaan suhteellisuusperiaatetta loukattiin, koska asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut enimmäismäärät ovat erilaiset, unionin yleinen tuomioistuin ei voi yhtyä niiden päättelyyn. Nämä kaksi säännöstä koskevat nimittäin erilaisia rikkomisia.

111 Asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 1 kohtaa ei missään tapauksessa sovelleta nyt käsiteltävässä asiassa, koska kyseessä ei ole pyyntö tai kysymys, joka on muotoiltu saman asetuksen 18 tai 20 artiklan mukaisesti, vaan puolustautumisoikeuden käyttämisen yhteydessä annettu vastaus väitetiedoksiantoon. Vaikka yritykset ovat vapaita vastaamaan tai olemaan vastaamatta niille asetuksen N:o 1/2003 18 artiklan 1 kohdan nojalla esitettyihin pyyntöihin, saman asetuksen 23 artiklan 1 kohdan a alakohdasta käy ilmi, että yritysten, jotka ovat suostuneet vastaamaan, on annettava paikkansapitäviä tietoja. Tässä yhteydessä on katsottava, että kun otetaan huomioon asetuksen N:o 1/2003 rakenne, velvollisuutta toimittaa paikkansapitäviä tietoja sovelletaan myös, kun on kyse vastauksesta väitetiedoksiantoon. Ei toki ole olemassa velvollisuutta vastata väitetiedoksiantoon. Lisäksi puolustautumisoikeuksien käyttäminen merkitsee myös oikeutta riitauttaa niiden asiakirjojen todistusvoima, joihin komissio tukeutuu. Jos yritys kuitenkin toimittaa todistajanlausunnon kaltaisia muita tietoja osoittaakseen, että komission väitetiedoksiannossa esittämät todisteet ovat virheellisiä, näiden tietojen on oltava paikkansapitäviä.

112 Nyt käsiteltävässä asiassa komission hyväksymä raskauttava olosuhde muodostuu harhaanjohtavien tietojen toimittamisesta. Komissio moittii nimittäin AFC:tä siitä, että tämä kielsi yhtäältä puhelujen olemassaolon ja toisaalta sen, että ne olivat kilpailunvastaisia. Kuten komissio itse myönsi suullisessa käsittelyssä, ilman jälkimmäistä seikkaa kyseisillä puheluilla ei ehkä olisi ollut vaikutusta nyt käsiteltävään asiaan, jolloin ne eivät olisi olleet raskauttava olosuhde.

113 Ensimmäisestä seikasta on todettava, että ensimmäisessä lausunnossaan 29.11.2005 R kielsi tällaisen yhteydenpidon olemassaolon, kuten edellä 107 kohdassa jo todettiin. Hän totesi tässä yhteydessä ”käsittävänsä, että [B] väittää ollessaan puhelimitse yhteydessä [häneen] ajanjaksolla 2001–2005 ja todennäköisesti ajanjaksolla, joka rajoittuu vuodesta 2001 huhtikuuhun 2004”, mutta tämä ”ei pidä paikkansa”. Muutetussa

lausunnossaan 17.3.2006 hän totesi puhelutietojen valossa, ettei hän muistanut näitä puheluja. Hän tarkasti puhelujen olemassaolon matkapuhelimensa puhelutiedoista ajanjaksolla syyskuu 2002 – joulukuu 2003, ja näiden tietojen mukaan hän ei ollut soittanut B:n puhelinnumeroihin.

114 Tästä on todettava, että kantajien vastuulla oli tarkistaa lausunnon uskottavuus ennen sen liittämistä niiden väitetiedoksiantoon annettuun vastaukseen tai ainakin tarkistaa asianomaiset puhelutiedot, mikä sitä paitsi tehtiin R:n muutettua lausuntoa varten. Tässä mielessä kyseessä voisi olla tuottamuksellinen toimi. Se, että kantajat toteuttivat tämän jälkeen sisäisiä toimenpiteitä, ei muuta mitään tämän suhteen.

115 Toisesta seikasta on kuitenkin todettava, että millään todisteilla ei vahvisteta FRA. BO:n lausuntoa, jonka mukaan R:n (IBP Banninger Italia) kanssa oltiin säännöllisesti yhteydessä puhelimitse kilpailunvastaisessa tarkoituksessa (ks. myös edellä 69 kohta). FRA.BO:n vastauksesta väitetiedoksiantoon ilmenee nimittäin P:n ja B:n todenneen, etteivät he muistaneet jokaisen puhelun sisältöä. Kyseisen vastauksen mukaan he totesivat yksinomaan muistavansa, että yhteydenpitoa käytiin yleisesti paljon puhelimitse, ja myös sellaista yhteydenpitoa, joka koski keskusteluja hinnoista ja asiakkaille myönnetyistä ehdoista kilpailijoiden kanssa. Lausunnossaan B totesi pelkästään muistavansa olleensa yhteydessä R:ään.

116 Tästä seuraa, että vaikka kyseinen puhelimitse käyty yhteydenpito on näytetty toteen, ei ole osoitettu, että kyseessä oli kilpailunvastainen yhteydenpito. Komissio katsoi näin ollen virheellisesti, että asianomaisten tietojen toimittaminen oli raskauttava olosuhde.

117 Edellä esitetystä seuraa, että siitä riippumatta, oliko korotuksen määrä oikeasuhteinen nyt käsiteltävän asian olosuhteissa, komissio sovelsi virheellisesti sakon perusmäärän laskentapohjan 50 prosentin korotusta. Vaikutuksesta sakon määrään on todettava, että kantajille määrätyn sakon määrä pysyy kuitenkin ennallaan, kun otetaan huomioon asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun 10 prosentin enimmäismäärän soveltaminen.

118 Viidenneksi on muistutettava argumentista, jonka mukaan komissio ei määritellyt asianomaisia markkinoita ja viittasi yksinomaan ”asianomaiseen tuotteeseen”, että oikeuskäytännön mukaan markkinat, joita tarkoitetaan komission päätöksessä, jolla EY 81 artiklan rikkominen todetaan, määritetään kartellin sopimusten ja toiminnan perusteella (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat T-71/03, T-74/03, T-87/03 ja T-91/03, Tokai Carbon ym. v. komissio, tuomio 15.6.2005, 90 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa). Riidanalaisen päätöksen 634 perustelukappaleen mukaan komission tutkimus osoitti, että kartellin täytäntöönpanoajanjakson eri hetkinä kilpailunvastaisten keskustelujen kohteena olivat kaikentyyppiset ja -kokoiset putken liittimet, mukaan lukien puristusliittimet. Lisäksi jos oletetaan, että muoviset putken liittimet kuuluvat putken liittimien markkinoihin, kuten kantajat väittävät, asiakirja-aineistosta ei ilmene, että ne olivat kilpailunvastaisten toimenpiteiden kohteena.

119 Kuudenneksi on todettava AFC:n taloudellisista vaikeuksista ja sikäli kuin kantajat moittivat komissiota siitä, ettei se ottanut huomioon niiden kapasiteettia maksaa sakko, ettei tätä argumenttia voida hyväksyä.

120 Ensinnäkään komissio ei ole velvollinen ottamaan huomioon sakon suuruutta määrittäessään yrityksen rahoitusvajetta, sillä tällaisen velvollisuuden myöntäminen merkitsisi perusteettoman kilpailuedun antamista niille yrityksille, jotka ovat vähiten sopeutuneita markkinatilanteeseen (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat 96/82-102/82,

104/82, 105/82, 108/82 ja 110/82, IAZ International Belgium ym. v. komissio, tuomio 8.11.1983, Kok., s. 3369, 54 ja 55 kohta ja edellä 31 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Dansk Rørindustri ym. v. komissio, tuomion 327 kohta).

121 Toiseksi sillä, että maksukyky mainitaan nimenomaisesti vuoden 1998 suuntaviivojen 5 kohdan b alakohdassa, ei kyseenalaisteta tätä oikeuskäytäntöä. Maksukyvyllä on nimittäin merkitystä vain ”erityisessä sosiaalisessa toimintakentässä”, joka perustuu niihin seurauksiin, joita sakon maksamisella voisi olla etenkin työttömyyden kasvun tai kyseisen yrityksen ala- ja yläpuolella tuotantoketjussa olevien talouden alojen heikentymisen kannalta (edellä 109 kohdassa mainittu asia SGL Carbon v. komissio, tuomion 106 kohta).

122 Kantajat eivät kuitenkaan ole esittäneet minkäänlaista seikkaa, jolla vahvistettaisiin, että tällainen toimintakenttä on olemassa. Ne eivät väitetiedoksiannon, jossa rikkominen luokiteltiin, adressaatteina myöskään pyytäneet komissiota ottamaan hallinnollisen menettelyn kuluessa huomioon niiden kyvyttömyyttä maksaa sakko.

123 Lopuksi on myös hylättävä argumentit, jotka koskevat vuoden 1996 yhteistyötiedonannon virheellistä soveltamista siksi, että komissio kieltäytyi alentamasta niiden sakon määrää kyseisen tiedonannon D kohdan 2 alakohdan ensimmäisessä ja toisessa luetelmakohdassa vahvistettujen säännösten perusteella. Tässä yhteydessä oikeuskäytännöstä ilmenee, että sakon määrän alentaminen hallinnollisessa menettelyssä harjoitetun yhteistyön vuoksi on perusteltua vain, jos komissio on yrityksen käyttäytymisen vuoksi voinut todeta kilpailusääntöjen rikkomisen helpommin ja tarpeen vaatiessa saada sen loppumaan (ks. vastaavasti asia C-297/98 P, SCA Holding v. komissio, tuomio 16.11.2000, Kok., s. I-10101, 36 kohta). Oikeuskäytännöstä ilmenee myös, että alennus vuoden 1996 yhteistyötiedonannon nojalla on perusteltu

ainoastaan silloin, kun toimitettujen tietojen ja asianomaisen yrityksen käyttäytymisen yleisemminkin voitaisiin tältä osin katsoa osoittavan, että yritys on harjoittanut todellista yhteistyötä (edellä 31 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Dansk Rørindustri ym. v. komissio, tuomion 388–403 kohta, erityisesti 395 kohta). Asiakirja-aineistosta ilmenee kuitenkin, että kantajien yhteistyö oli hyvin vähäistä.

124 Tästä on ensinnäkin todettava, että AFC jätti vuoden 1996 yhteistyötiedonannon soveltamista koskevan pyynnön konsernin nimissä menettelyn hyvin myöhäisessä vaiheessa ja FRA.BO:n pyynnön jälkeen; jälkimmäinen oli jo toimittanut suoria todisteita rikkomisesta. AFC:n antamat tiedot toki auttoivat komissiota osoittamaan rikkomisen olemassaolon kesäkuun 2003 ja huhtikuun 2004 välisenä ajanjaksona, koska ne vahvistivat FRA.BO:n toimittamat tiedot. AFC kuitenkin myönsi vain tiettyjä tosiseikkoja komission tarkastusten jälkeisen ajanjakson osalta ja kiisti IBP:n rikkomiseen osallistumisen kyseisenä ajanjaksona.

125 Toiseksi on todettava, että vaikka tiedot kokouksesta, joka pidettiin Essenin messujen vuoksi, olivat peräisin AFC:ltä, kantajat vähättelivät tämän tapahtuman luonnetta. Sama pätee kokouksiin, jotka pidettiin FNAS:n puitteissa.

126 Lopuksi kantajat eivät voi tässä yhteydessä vedota perusteltuun luottamukseen niiden vuoden 1996 yhteistyötiedonannon soveltamista koskevan pyynnön lopputuloksen suhteen. Vuoden 1996 yhteistyötiedonannon E kohdan 2 alakohdassa vahvistetuissa säännöksissä täsmennetään nimittäin, että komissio arvioi vasta päätöksensä tekohetkellä, täyttyvätkö kyseisen tiedonannon B, C tai D kohdassa vahvistetut edellytykset.

127 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että toinen kanneperuste ja näin ollen kanne kokonaisuudessaan on hylättävä eikä prosessinjohtotoimia tai asian selvittämistoimia koskevaa kantajien pyyntöä tarvitse hyväksyä.

Oikeudenkäyntikulut

128 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 3 kohdassa määrätään, että jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi, unionin yleinen tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai määrätä, että kukin vastaa omista kuluistaan. Nyt käsiteltävän asian olosuhteissa (ks. edellä 117 kohta) on päätettävä, että kantajat vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan ja ne velvoitetaan korvaamaan 80 prosenttia komission oikeudenkäyntikuluista ja että komissio vastaa 20 prosentista omia oikeudenkäyntikulujaan.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne hylätään.

2) IBP Ltd ja International Building Products France SA vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja ne velvoitetaan korvaamaan 80 prosenttia Euroopan komission oikeudenkäyntikuluista. Ne vastaavat myös omista kuluistaan ja ne velvoitetaan korvaamaan komission kulut, jotka liittyvät välitoimimenettelyyn.

3) Komissio vastaa 20 prosentista omia oikeudenkäyntikulujaan.

Martins Ribeiro Wahl Dittrich

Julistettiin Luxemburgissa 24 päivänä maaliskuuta 2011.

Allekirjoitukset